DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Voor den geheelen jaargang voor Soerabaya ƒ 15.—
Idem franco per post. „ 17.—
Voor den eersten halven jaargang voor „ „ 7.50
Idem franco per post. „ 9.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 5 OCTOBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 80. VERANTWOORDELIJKE UITGEVERS E. FUHRI & CO, TE SOERABAYA. 1857.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT
Van den 30sten *September* 1857, No. 78.

MANIFEST.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE,

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

In overweging genomen hebbende:

dat ten gevolge van door de vorsten van het rijk van Lingga en Riouw gepleegde vijandelijkheden tegen de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, op den 10den November 1781 een contract is gesloten door den schout J. P. van Braam en den sulthan van het rijk van Djohor, Padang, Riouw en onderhoorige Eilanden, genaamd sulthan Machmoed, waarbij de sulthan heeft erkend dat het rijk en de plaats van Riouw een door het regt des oorlogs wettig verkregen eigendom der Nederlanders is geworden, zoo dat de vorsten van dat rijk hetzelve slechts bezitten als een wettig leen van het Nederlandsch Indisch Gouvernement;

dat het gansche rijk dien ten gevolge als een leen is afgestaan aan den sulthan Abd'oel Rachman Sjah, bij de tractaten van den 25sten November 1848 en van den 29sten October 1830, zoomede in het jaar 1832 aan den sulthan Mohamad Sja, en blijkens acte van den 28sten Maart 1842, aan den tegenwoordigen sulthan Machmoet Moethafar Sjah;

dat evenwel de sulthan Machmoet Moethafar Sjah, herhaaldelijk heeft uit het oog verloren de pligten, die op hem als leenman van zijn rijk rustten;

dat hij, zonder te bedenken het belang van het behoud der rust in zijn rijk en niettegenstaande de herhaalde aanmaningen van den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië en van den resident van Riouw, zich heeft gemengd in de zaken van de vorsten van het Maleische Schiereiland, die onder bescherming staan van het Britsch Gouvernement, op het gevaar af van vijandelijkheden te zullen doen ontstaan;

dat hij zelfs zich met eene gewapende magt en met vijandelijke oogmerken heeft begeven naar Trengganoe, met misleiding van de Britsche autoriteit te Singapoera omtrent het doel van zijne reis;

dat deze handelingen geheel in strijd waren met artikel drie van het contract van 29 October 1830, volgens hetwelk de sulthan eerbiedigheid en gehoorzaamheid aan het Nederlandsch Indisch Gouvernement verschuldigd is;

dat alstoen de Gouverneur Generaal nog geen gebruik heeft willen maken van het regt dat voortvloeit uit artikel zes van het contract, om den sulthan de bescherming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te ontzeggen, wegens het niet opvolgen van het contract, maar eene laatste poging heeft willen aanwenden om den sulthan tot het gevoel van zijnen pligt terug te brengen;

dat de Gouverneur Generaal daarom in de maand December 1856 zijnen vertegenwoordiger, den resident van Riouw, en den kommandant van *Z. M.* stoomschip *Amsterdam* heeft opgedragen, zich te begeven naar den sulthan en hem mede te deelen, dat de Gouverneur Generaal hem verbiedt, om zich immer weder buiten zijn gebied te begeven zonder het goedvinden van den Gouverneur Generaal, dat door tusschenkomst van den resident van Riouw kan worden verzocht; onder kennisgave, dat wanneer hij zich weder oneerbiedig en ongehoorzaam jegens het Gouvernement mogt toonen, hij niet meer zal kunnen rekenen op de bescherming van het Nederland-Indisch Gouvernement en voorzeker zijn rijk zal verliezen;

dat desniettemin de sulthan Machmoed Moethafar Sjah, op den 30 Augustus 1857, zich naar Singapore heeft begeven, zonder de toestemming van den Gouverneur Generaal te vragen, en niettegenstaande de resident van Riouw hem op de gevolgen van dien stap heeft oplettend gemaakt.

En vermits het alzoo bij herhaling gebleken is, dat de sulthan van Lingga, Riouw en Onderhoorigheden, Machmoed Moethafar Sjah, in weerwil van alle teregtwijzingen en waarschuwingen voortdurend ongehoorzaam en oneerbiedig blijft jegens zijnen opperheer het Nederlandsch Indisch Gouvernement,

zoo is het,

Dat de sulthan Machmoet Moethafar Sjah, bij de wordt vervallen verklaard van het leen van het rijk van Lingga, Riouw en Onderhoorigheden.

Gegeven te Buitenzorg, den *23sten September* 1857.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië:
CHS. F. PAHUD

Van wege Zijne Excellentie:
VAN DE GRAAFF,
Algemeene Secretaris.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de derde kommies ter algemeene sekretarie, toegevoegd aan den raad van Nederlandsch-Indie, P. E. Godefroy.

Uit zijne betrekking, de gewone deurwaarder bij den raad van justitie te Soerabaya, J. H. Muller.

BENOEMD:

Tot resident der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, E. F. graaf van Bentheim Teeklenburg Rheda, laatst assistent-resident der Noorder distrikten van het gouvernement van Celebes Onderhoorigheden, thans op wachtgeld.

Tot ontvanger der inkomende en uitgaande regtin te Batavia, J. L. Swaab, thans die betrekking waarnemende.

Tot kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Batavia, de waarnemende ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Samarang F. D. Godon.

Tot hoofdkomies bij de afdeeling schepen en pakhuizen ten residentiekantore te Batavia, de eerste kommies bij het departement van financien W. J. Brouwer.

BIJ HET BUREAU VAN DEN ASSISTENT-RESIDENT VOOR DE POLICIE DER STAD EN VOORSTEDEN VAN BATAVIA.

Tot eersten kommies, de tweede kommies ter algemeene rekenkamer E. J. H. Jeekel.

Tot tweeden kommies, de derde kommies bij de direktie der kultures B. W. J. van Starkenborg Juttingh.

BIJ DE LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES.

WEDER GEPLAATST:

Als kontroleur der eerste klasse, de ambtenaar op wachtgeld J. A. L. Steijn Parvé.

BEVORDERD:

Tot kontroleurs der eerste klasse, de kontroleurs der tweede klasse F. W. Sijthoff en F. Arnold Bik.

Tot kontroleurs der derde klasse B. van Baak, G. Birnie en H. H. Haase.

GOEDGEKEURD:

Dat door den Resident van Batavia

IS BEPAALD:

Dat, bij afwezigheid of verhindering van den kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Batavia, in zijne plaats als ambtenaar, bedoeld bij de artikelen 550 en 551 van het wetboek van koophandel, zal optreden de kommies-kontroleur der inkomende en uitgaande regten aldaar.

Dat door H. C. Wilmans, Consul van Pruissen te Batavia

IS BENOEMD:

Tot zijn consulairen agent te Soerabaija, de heer Wilhelm Friederich Mathieu.

OVERGEPLAATST:

Als advokaat en prokureur bij den raad van justitie te Samarang, de advokaat en prokureur bij den raad van justitie te Padang mr. F. Ch. Fievez.

BRITSCH INDIE.

De gebeurtenissen in Britsch Indie thans meer dan ooit de algemeene aandacht op zich gevestigd houdende, vermeenen wij onzen lezers geene ondienst te doen met eene eenigzins omstandige beschrijving van dat land en zijne bevolking.

Het Indische Schiereiland vormt eene afgeslotene wereld op zich zelve. Zuidwaarts steekt het met wijd uitgestrekte kustlinien in zee uit, in het Noordoosten wordt het door de Himâlaya, het hoogste gebergte van onzen aardbol, in het Westen door de steile rotswanden van het Solimangebergte van het overige Azie gescheiden. Alleen in het uiterste Noordwesten vormt het dal van Kabul de eenige doorgangspoort, door welke volkeren en legers uit de Iranische en Turanische wereld naar het gewijde land van Brahma konden komen; van hieruit werd Indie alleen door gevaar bedreigd tot op het tijdstip dat de geharnaste mannen uit de zee stegen. Van de grootte van het Indische rijk kunnen wij ons slechts moeijelijk eene juiste voorstelling maken. Het strekt zich over niet minder dan 27 breedtegraden van het Noorden naar het Zuiden uit, hetgeen wil zeggen dat Hasara, het noordelijkste district, en de kaap Comorin meer dan 800 uren van elkander verwijderd zijn, nagenoeg zoover als Archangel van Napels, en de breedte des lands van de westgrenzen van Sindh tot Assam bedraagt niets minder. Laten wij Assam, Pegu en Tenasserim buiten de rekening, dan bedraagt de oppervlakte van het Voor-Indische schiereiland bijna 67,000 vierkante mijlen, dat is eene uitgestrektheid, waarin Frankrijk bijna zevenmaal, Groot-Brittanje gemakkelijk elfmaal kan plaats vinden. Bijna de helft van deze massa lands behoort tot de onmiddelijke bezittingen der Britsche kroon, met inbegrip van Oude, meer dan 30,000 vierk. mijlen, eene uitgestrektheid lands, welke bijna zoo groot is als Frankrijk met Duitschland en het Pyrenesche schiereiland (Spanje en Portugal) te zamen. Maar ook het overige kan gevoegelijk als eene Britsche bezitting beschouwd worden, met uitzondering van de in uitgestrektheid weinig beteekenende Portugesche en Fransche bezittingen en het in de parallele bergketen van Himâlaya gelegene Nepaul, welks souvereiniteit slechts beperkt is door de verpligting, om geen Europeaan of Amerikaan in zijne dienst te nemen en met andere binnenlandsche staten geene diplomatische betrekking te onderhouden. Overigens bestaan in dit wijd uitgestrekte gebied slechts eenige zeer kleine staatjes, aan welke de Oost-Ind. Compagnie, juist omdat zij te klein en te zwak zijn, deze schijnbare onafhankelijkheid heeft gelaten. Al de overige staten, wier krijgsmagt wat te beteekenen heeft en als een gewenscht contingent beschouwd konde worden, zijn in een staat- en krijgskundig opzigt bij verdrag van hunne souvereiniteit verstoken, en hebben slechts in het inwendig bestuur eene zekere zelfstandigheid behouden, die echter bij sommigen, vooral wat de regtspleging en het belastingwezen betreft, aan vele beperkingen onderworpen is. Men kan derhalve met volle regt beweren, dat Groot-Brittannie het Voor-Indische schiereiland in zijn geheelen omvang beheerscht. En het gewigt van dat bezit ligt veel minder in zijne grootte als in zijne inwendige waarde. Indie is geen, voor het oogenblik, dood kapitaal, zoo als een groot gedeelte van Britsch en Noord-Amerika of Australie, of gelijk de uitgestrekte prairien in de Ver. Staten; het is een land, dat onder de handen eener talrijke bevolking tot een der vroegste zetels van menschelijke beschaving was geraakt en zich ten allen tijde, zoover de historische herinnering reikt, als het vaderland van een onuitputtelijken rijkdom, als eene nooit opdroogende bron van welvaart voor de handeldrijvende volken heeft vertoond. Wij willen slechts een punt doen uitkomen, hetwelk in de tegenwoordige crisis van buitengewoon gewigt is, de bevolking. Reeds Herodotus spreekt met eene uitdrukking van verbazing over de tallooze menigte der Indiers en het gekrioel van Indische volkeren, en zoo is het nog heden. Welk een contrast ziet men in dit opzigt tusschen Indie en de uitgebreide bezittingen eener andere Europesche mogendheid in het uiterste Noorden van hetzelfde werelddeel! Een enkel Bengaalsch district (Rungpur, aan den regteroever der Brahmaputra), niet veel grooter dan het keurvorstendom Hessen, heeft bijna evenveel inwoners als geheel Siberie met zijne 230,000 vierkante mijlen. De bevolking van Indie kan, met uitsluiting van Assam, Pegu en Tenasserim, volgens Thornton's opgave op 150 millioen zielen begroot worden; zij bedraagt dus meer dan de helft der geheele bevolking van Europa. Uit eene vergelijking van dit getal met de grootte der oppervlakte blijkt, dat de gemiddelde bevolking van Europa tot die van Indie staat als 2 tot 3. Indie overtreft in dit opzigt niet slechts Rusland, Scandinavie, Turkije en het Pyrenesche Schiereiland, maar ook het koningrijk Polen en verscheidene Duitsche staten; zijne

MAGTIGING VERLEEND:

Tot het uitreiken aan den partikulieren geneesheer A. M. Arends, te Panaroekan, eener akte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige praktijk in de residentie Probolingo.

Militair Departement.

BEVORDERD:

BIJ DE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot officieren von gezondheid der tweede klasse, de officieren van gezondheid der derde klasse A. G. Wildeman en W. A. P. F. L. Zijnen Wartel.

Tot eersten apotheker, met rang van majoor, de apotheker der eerste klasse, eerste laborant bij het scheikundig laboratorium, P. J. Maier.

OVERGEPLAATST:

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Gombong, de officier van gezondheid der derde klasse B. Schreuders, behoorende tot het garnizoen te Kedong Kebo.

Bij het garnizoens-hospitaal te Kedong Kebo, de officier van gezondheid der derde klasse P. J. 't Hooft, behoorende tot het garnizoen te Samarang.

(*Voor het land.*) — Debiteuren aan het vendu-kantoor te Soerabaya, over de maand Junij ll., welke nog achterlijk zijn in de voldoening hunner schulden, worden bij deze herinnerd, dat de aanzuivering daarvan uiterlijk op ultimo dezer zal moeten plaats hebben, indien zij zich tegen geregtelijke vervolging willen vrijwaren.

SOERABAYA, *De Super-Intendent van gemeld kantoor*,
3 *October* 1857. J. J. MODDERMAN.

Njang menoengak pengbaiaranja oewang lelang darie boelan Junij taoon inie, die kasie inget biar membaijar soepaia jangan mendjadie kesoesahannja sendirie.

SOERABAYA, *Kapala darie kantoor lelang*,
3 *October* 1857. J. J. MODDERMAN.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 6den October.

Voor de woning van den Chin. Tjaka op de kembang djepoon.

Op Woensdag den 7den October.

Voor de woning van den heer Friedlander op de Kalimaas.

ADVERTENTIEN.

VENDUTIE

BIJ

FRIEDLANDER.

Op de *Kaliemaas*, op den 7den *dezer*, van ZIJDEN DAMES KLEEDEREN, LIJNWADEN, CHITZEN, DAMES en KINDER KOUSEN, PROVISIEN, DRANKEN, diverse restant TOKO GOEDEREN, alles à tout prix.

SOERABAYA, 29 *September* 1857. (644)

VENDUTIE

Op Dingsdag den 13den October 1857.

Bij P. KERVEL & Co in de *Chineescke Kamp* alhier, ter opruiming, van een factuur SPEELGOED, SLAOLIE, KAARSEN, HOEDEN en wat verder te voorschijn zal worden gebragt.

Op bovenstaande vendutie zullen mede worden verkocht voor rekening van belanghebbenden:

9 LEDIGE LEGGERS.
28 „ „

allen min of meer beschadigd door zeeschade, aangebragt per *PHILIPS van MARNIX*, kapt. E. VAN DUYN. (655)

VENDUTIE.

Op den 30sten *October aanstaande*, des voormiddags ten ½ 10 ure, zal voor het locaal der Weeskamer alhier, in veiling worden gebragt: een ERF, gelegen aan de Heeren-straat, schuins tegen over de Hervormde kerk, met het daarop staande HUIS, behoorende tot den boedel van wijlen de minderjarige C. G. W. BEIJERS, bij de verponding geregistreerd onder nº. 12; alsmede 2/8 aandeel in een HUIS en ERF, staande en gelegen in de *Kamp. Baroe* alhier, bij de verponding geregistreerd onder nº. 508, welk aandeel behoort tot den boedel van wijlen SECH ACHMAT BIN SALIM BILJOEN.

SOERABAYA, *De Secretaris der Weeskamer*,
3 *October* 1857. (654) W. F. PLOEGMAN.

VERTREK VAN SCHEPEN.

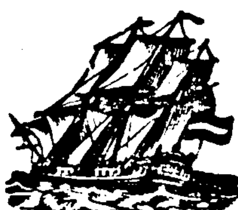
PASSAGE NAAR BATAVIA VIA SAMARANG.

Per een der Stoomschepen van den ondergeteekende, omstreeks den 15den *dezer*.

SOERABAYA, W. CORES DE VRIES.
5 *October* 1857. (661)

PASSAGE NAAR AMSTERDAM.

Met het snelzeilend Nederl. barkschip

VREDE,

Kapt. J. L. TER BRUGGEN.

Deze bodem bijzonder goed ingerigt zal tegen de helft van de maand *October* direkt van hier vertrekken.

Nadere informatien bij den gezagvoerder in het *Marine Hotel*, of bij

De Agenten,
(647) RUYL CRAMER & CO.

BEKENDMAKING.

De Ingenieur der Gouvernements telegrafen in Nederlandsch Indie daartoe bij besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal dd. 10 April ll. Nº. 5 gemagtigd, brengt bij deze ter algemeene kennis dat de telegraaf-kantoren te BATAVIA en AMBARAWA met den 1 October aanstaande voor de publieke korrespondentie worden opengesteld.

BATAVIA, (645) *De Ingenieur voornoemd*,
den 28 *September* 1857. J. GROLL.

Debiteuren en Crediteuren in den Boedel van wijlen den Chinees GO NGO TIAN worden verzocht betaling of aangifte te doen van het door of aan hen verschuldigde binnen den tijd van 3 maanden gerekend van af heden aan.

SOERABAYA, *Gemagtigden van de Executeuren*,
1 *October* 1857. P. KERVEL & CO.
(659)

Een sedert kort ontvangene Nieuwe Massief Mahonihouten **PIANINO**, uit de gerenommeerde fabriek van de RUIJTER te *Breda*, zeer mooi en sterk van toon en voor dit klimaat vervaardigd; alsmede een Palissanderhouten **PIANINO**, van CUIJPERS te 's Hage.

Te bezigtigen op den hoek van den *Gatottan*, tegenover den Heer VAN NIDEK, in het huis vroeger bewoond door den Heer VAN COEVORDEN. (639)

GERAFFINEERDE SUIKER.

In krandjangs van 1/4 picol. Bij
(646) ASSCHENBERGH & CO.

De ondergeteekende maakt bij dezen bekend dat de Apothekers-affaire der erven C. ROSEMEIER, met den 1sten October overgaat op den Heer C. ROSEMEIER, die dezelve voor eigene rekening zal voortzetten, nemende de vrijheid ZEd. voortdurend aan te bevelen.

De Apotheek der erven C. ROSEMEIER alzoo zullende liquideeren, worden debiteuren beleefdelijk verzocht de rekeningen op vertoon te willen voldoen.

De Afgetreden Voogd,
(649) J. A. POTTER.

Naar aanleiding der bovenstaande advertentie, heeft de ondergeteekende de eer, bij dezen mede te deelen, dat hij de Apotheek der Erven C. ROSEMEIER, op heden heeft overgenomen en zich minzaam bij de ingezetenen aanbeveelt.

1 *October* 1857. *De Stads Apotheker*,
(650) C. ROSEMEIER.

Er wordt verzocht geene rekeningen aan anderen te voldoen, dan door mij K. GOEDHARDT onderteekend. (660)

De ondergeteekende heeft de Eer het geachte publiek bekend te maken dat hij heeft geopend een BIERHUIS op *Simpang* en BILLIARD, waar exquise BIEREN en WIJNEN zullen worden verstrekt.

(657) VEERMANS.

PER SOUBURG ONTVANGEN.

Versch SELTZERWATER op heele en halve kruiken.

VALKENBIER.

(643) **MARTENS & CO.**

Puike MANILLA SIGAREN, nieuwe aanvoer WITTE SUIKER in blikken en in krandjangs, versch SELTERSWATER ½ kruiken. Bij

(652) KARTHAUS & MELCHERS.

DEPOT VAN H. M. VAN DORP.— BATAVIA.

PER **SOERABAYA** ONTVANGEN

DIVERSE KANTOORBOEKKEN met en zonder KOPER BESLAG.
ALPHABET'S.
AFGESNEDEN PROPATRIA PAPIER *f* 5½ & 8.
BIJZONDER FRAAIJE en goedkoope PAPETERIEN en PAPIER de LUXE.
DRAPER'S INKSTAND.
Vergulde en bronzen INKTKOKERS.
FRAAIJE GROOTE PASSERDOOZEN.
ACKERMANS VERWDOOZEN.
TAFELSCHELLEN.
ENVELOPPES DE LUXE.
LUXE OUWELS.
WHATMAN'S TEEKEN PAPIER.
DECALQUEER PAPIER.
DIVERSE NIEUWE MUZIJKSTUKKEN.

(635) **MARTENS & CO.**

Men verlangt voor een ongehuwd heer **KOST** en **INWONING** bij eene fatsoenlijke familie. Adres met opgave van voorwaarden bij E. FUHRI & Co.

(626)

---

gemiddelde bevolking, 2370 op elke vierkante mijl, is digter dan het best der bevolkte Russische gouvernementen (Moskau), dat slechts 2279 zielen per vierkante mijl telt. Wat dit te beduiden heeft, wanneer dit bij zulk eene groote oppervlakte gronds het geval is, kan men zich slechts moeijelijk voorstellen, maar eenige vergelijkingen zullen dit duidelijk maken. Er bestaat in Europa geen land, tegenover hetwelk Indie geene zamenhangende landstreek van gelijke grootte en met nog digtere bevolking kan stellen. Het sterk bevolkte Groot-Brittannie heeft op elk der 5750 vierkante mijlen van zijn Europeesch gebied eene bevolking van 4803 zielen; maar het presidentschap Bengalen toont (Oude nog niet medegerekend) op eene nog grootere oppervlakte van 8250 vierk. mijlen eene gemiddelde bevolking van 4880 inwoners. In Europa heeft, om niet te rekenen het kleine gabied der vrije Duitsche rijksteden, Frankfort, Hamburg en Bremen, het koningrijk Belgie de digtste bevolking, namelijk 8207 op elk zijner 537 vierk. mijlen; in Indie nemen de vijf zamenhangende districten Balasor, Mednapur, Bankurah, Burdwan en Hugly eene nog iets grootere ruimte in (556 vierk. mijlen) en hebben eene gemiddelde bevolking van 8890 inwoners per vierk. mijl. Na Belgie is in Europa het koningrijk Saksen het meest bevolkt, daar het 7317 inwoners op elke vierk. mijl bezit; juist even zoo groot is in Indie het district Behar en het heeft eene gemiddelde bevolking van 9220 zielen per vierk. mijl. Dit district is echter nog niet het meest bevolkte. Dit kan een begrip geven van de rijke bevolking van dit wonderbare land.

Men zal begrijpen, dat zulk eene volksmenigte verschillende bestanddeelen in zich bevat. Inderdaad heeft de ethnograaf in Indie nog menig raadsel op te lossen. Hier leven in de gebergten van het binnenland de overblijfselen der oorspronkelijke bevolking, welke voor de komst der Arische Hindoes welligt het geheele Schiereiland bewoonden; merkwaardige stammen, zoo als de Bhils in het noordwestelijk Dekhan, de naakte zwarte Ghonds, die schuw voor de Europeanen in de wouden vlugten en van wortels en wilde boomvruchten leven, de Aethiopische Indiers van Herodotus, van welke eenige stammen nog heden, even als de Grieksche geschiedschrijver van hen meldde, hunne oude of zieke aanverwanten slagten en verteren; de athletische Tudas in de Nilgherries, een patriarchaal herdersvolk van reine zeden, en geheel verschillend zoowel van de Hindoes als van de Ghonds, omgeven door eenige andere, zeer zonderlinge stammen, die nog in de uiterste wildheid, zoowel wat hun physiek als wat hun verstand betreft, leven, door de naburen als toovenaars gevreesd en gehaat, in het koortsrijke laagland een leven als Zigeuners leiden. Maar reeds in den voorhistorischen tijd overstroomden de uit hun land verhuisde Hindoes het geheele schiereiland, zoodat de overblijfselen der oorspronkelijke bevolking, in de bergen teruggedrongen, alleen nog bij wijze van eilanden en zonder zamenhang uit de Arische volken-zee uitsteken. Deze hoofdmassa, de Arische, der bewoners van Indie ontving, beschut als zij was door de afgeslotene ligging des lands, gedurende een tijdsverloop van twee duizend jaar, geen vreemd volkselement; alleen aan de kusten bragt de handel eenige Arabieren en zeevaartkundige Maleijers, en van Diu Sokotora (Dioscorides), aan den uitgang der Arabische golf, eene kolonie van Syrische Christenen, die zich in het Zuiden van het Indi sche schiereiland nederzetteden, hier hun geloof uitbreidden en, toen zij in het begin dezer eeuw in eenen door menigvuldige lotgevallen min gunstigen toestand weder ontdekt werden, nog 200,000 zielen telden. Maar eene wezenlijke verandering in de staatkundige en ethnographische betrekkingen van Indie werd eerst bewerkt door de uitbreiding van den Islam. Als voorboden van de groote godsdienstige beweging, welke in het westelijke en midden-Azie was ontstaan, verschenen twee Perzis en bragten het heilige vuur naar Indie. En naauwelijks had de vreeselijke Mahmud aan de grenzen van Indie het rijk gesticht, welks hoofdstad Ghasna gedurende eene eeuw allen glans van het Oosten overstraalde, of hij begon, getrouw aan zijne gelofte, dat hij ter eere van den profeet de afgoden van Indie verbrijzelen zou, nog voor het einde der tiende eeuw zijne Indische veldtogten, door welke hij nog meer dan Timur, sultan Baher of Nadir Schah, de geesel van Indie werd. Hij onderwierp het land der vijf stroomen, Gudscherat, het tegenwoordig gebied der Radschputen, het rijk van Delhi en Murit. En sedert dien tijd heeft Noord-Indie, hoezeer ook de dynastien afwisselden, geen inlandschen beheerscher van beteekenis kunnen aanwijzen. Men neemt aan, dat ongeveer 13 pCt. der bevolking van Indie tot den Islam bekeerd is. Maar deze veroveraars hebben zich zeer ver over het land verdeeld, zoodat zij in de grootste helft van Indie slechts een zeer onbeduidend gedeelte der bevolking uitmaken, die onder de Hindoes bijna verdwijnt. Als massa en in stellige meerderheid verschijnen de Moham-

SOERABAIJA, den 5den October 1857

BATAVIA. — Op den 23 dezer is ter reede alhier aangekomen, het Nederlandsche koopvaardijschip *Burgemeester Hofman*, kapitein A. N. Dijkema, aan boord hebbende een detachement suppletietroepen, bij het vertrek uit Nederland sterk 200 onderofficieren en manschappen, waarvan één man op de reis overleden is.

Dit detachement stond onder de bevelen van den 1sten luitenant van het 6de regiment infanterie, Velius Baart, die na volbragte commissie naar Nederland terugkeert; medegeleiders de 2de luitenants der infanterie Voorstad en Jacquier de Lomprèz, beide afkomstig van het leger in Nederland, de aspirant-betaalmeesters Douglas en Mulder, en de offic. van gezondh. 3de klasse Roeland.

Insgelijks kwam den 25 op de reede, het schip *President Plate*, kapt. Hausen, met een dergelijk detachement, sterk 120 onderofficieren en manschappen, waarvan zich echter één man over boord geworpen heeft.

Het bevel over hetzelve was opgedragen aan den 1sten luitenant van het 8ste regim. infanterie Munters, mede na volbragte reis naar het moederland terugkeerende, medegeleiders de 2de luitenant der infanterie Prinsen, van het Nederlandsche leger, en de aspirant betaalmeester de Haas.

Het gedrag der manschappen van beide detachementen, onder welken slechts zeer weinig Nederlanders zijn, was gedurende de reis zeer voorbeeldig. Over hunne behandeling aan boord heerschte de grootste tevredenheid. Zij zijn den dag na hunne aankomst in behoorlijke orde ontscheept en naar Weltevreden gemarscheerd.

— Het onlangs met het Ned. fregatschip *Willemina en Clara*, alhier uit Japan aangebragte zoogenaamde Japansch Kambang factuur, is verleden Maandag, namens het Gouvernement van Ned. Indië, openbaar verkocht en toegewezen aan de heeren van den Biezen & Co., voor eene som van *f* 69,900 rec.

Dit factuur was door het gouvernement geschat op eene geldswaarde van *f* 71,850.20 rec.

— Ten vervolge op het berigt, voorkomende in den *Java Bode* van 8 Augustus jl., No. 63, is het ons bijzonder aangenaam te kunnen mededeelen, dat de inlagen, bij de alhier door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen opgerigte Spaarbank, sedert geklommen zijn tot *f* 13950, waartoe 86 inleggers hebben bijgedragen. Daarvan is eene som van *f* 7513 — gedurende de maand Augustus ontvangen van 58 personen en eene som van *f* 6635.— in de maand September, gedeeltelijk van 28 nieuwe inleggers van verschillende personen, die reeds in Augustus met inlagen begonnen en dus met besparingen voortgegaan zijn.

medanen alleen in de landschappen ten westen van den Indus tot aan het Solomangebergte en in Pendschab. In het laatste gebied maken zij 2/3 der geheele bevolking uit, die meer dan 4 millioen bedraagt; maar het is voor geheel Indie kenschetsend, hoe zich de Mohammedaansche bevolking over dit gebied verdeelt. De beide westelijke districten Pesehawar en Kohat, aan den regteroever van den Indus, zijn in de handen van Mohammedaansche Afghanen; tusschen den Indus en Tschenab en Gharra hebben de Mohammedanen slechts in het zuidelijk gedeelte de meerderheid, die de Hindoes reeds in het Noorden bezitten. Verder Oostwaarts neemt het overwigt der Hindoes steeds toe. In de zoogenaamde noordwestelijke provincien, waar thans de opstand woedt, leven onder 19½ millioen Hindoes slechts 3,700,000 Mohammedanen, en om een voorbeeld daarvan te geven, op welke wijze zich de Mohammedaansche bevolking over de grootere steden en over het platte land verdeelt, vestigen wij hier onze aandacht op de beide punten, die in den opstand tot dusver de gewigtigste rol gespeeld hebben. De stad Delhi heeft eene bevolking van 71,530 Hindoes, 66,120 Mohammedanen en 327 Christenen; hier bestaat dus evenwigt tusschen beiden. Het naburige district Mirut telt echter onder zijne bevolking van 860,736 inwoners niet minder dan 656,837 Hindoes, zoo dat de Mohammedanen hier niet eens het vierde gedeelte der bevolking uitmaken. Volgen wij de Dschumna afwaarts, dan heeft het naaste district Gurgaon onder zijne bewoners 61 pCt. Hindoes; in de districten aan de Dschumna en Ganges, tot aan de grenzen van het presidentschap Bengalen hebben de Hindoes zoo zeer de meerderheid, dat zij 86—94 pCt. der geheele bevolking uitmaken en dat zelfs in de groote steden Agra, Allahabad en Benares, de verhouding voor de Mohammedanen niet gunstiger staat. In aanzienlijker getal hebben zich de laatstgenoemden naar de groote havensteden begeven. Calcutta telt onder zijne 413,182 inwoners bij 274 335 Hindoes, 110,918 Mohammedanen; Bombay onder 566,119 inwoners, 289 Hindoes, 124,155 Mohammedanen en 114.698 Parsis.

Deze verhouding tusschen de bevolking, is daarom van belang, omdat men voorziet, dat de Britsche heerschappij van de Mohammedanen meer gevaar te vreezen heeft dan van de Hindoes. In het algemeen moet men erkennen, dat de eersten oorlogzuchtiger zijn dan de laatsten. Met uitzondering van eenige stammen, vooral in de gebergten, zijn de Hindoes een verwijfd volk, hetwelk in zijne geschiedenis nooit uitstekende bewijzen van moed, niet eens tot afwering van dreigend gevaar, om dan niet eens te spreken bij een aanval uit eigen beweging, heeft gegeven; zij bezitten in den hoogsten graad den moed der kalme berusting en zijn verwijderd van den dood te schuwen, maar juist deze verachting van den dood is, hoe vreemd dit ook klinken moge, het treffendste bewijs van hunne lijdelijkheid. Wanneer het geluk in den slag zich scheen te keeren, of zelfs nog voor den slag, om dan uit nuttelooze bezorgdheid den brandstapel te beklimmen of zich in hun zwaard te storten, daartoe waren vele Indische vorsten aanstonds bereid en geheele scharen volgden hun voorbeeld. Dezelfde menschen, die de hatelijkste onderdrukking van overmoedige overwinnaars geduldig verdroegen en nooit eene krachtdadige poging hebben aangewend, om het juk der vreemde overheerschers af te schudden, onderwerpen zich vrijwillig aan de vreeselijke folteringen eener waanzinnige geestdrijverij, liggen op de nagels, doorboren hun lijf met haken en laten zich in de lucht ronddraaijen, werpen zich met welgevallen onder de wielen van den Godswagen van Schagannatha en laten zich daardoor verbrijzelen; maar voor het hoogste goed van een volk, voor nationale zelfstandigheid, hebben zij deze kracht, om de zwaarste lasten en zelfs den dood te verachten, nimmer aangewend. Sedert duizende jaren zijn zij aan den oorlog ontwend, onderdanige gehoorzaamheid is hun eene tweede natuur geworden en slechts enkele malen laten zij zich, zooals het bij zwakke en verwijfde menschen zoo dikwijls geschiedt, tot schrikverwekkende losbarstingen van gruwlijke woede vervoeren, waarop echter onmiddelijk weder de oude, schroomvallige flaauwheid volgt. Na zoodanige ervaring mag men grond hebben, om er aan te twijfelen of de tegenwoordige Mohammedaansche bewoners van Indie met grooter geluk hunne oorspronkelijke krijgszuchtige stemming behouden hebben; van de bewoners van het Dschumna- en Gangerdal kunnen wij het te regt betwijfelen. Anders echter is het gelegen met de Mohammedanen in Pendschab en aan den regter Indus-oever, die door eenvoudige en gestrengere levenwijze niet verlokt worden, om hun leven tusschen rust en genoegen te verdeelen.

(*Wordt vervolgd.*)

Door het bevenstaande blijkt dat meer en meer het nut der Spaarbank wordt ingezien. (*Java Bode.*)

— In de *Javasche Courant* van den 15den Julij 1857 No. 56, is vermeld, dat de grenzen en afgelegen posten van het onder direct gouvernements beheer staande gedeelte van het eiland Timor sedert eenigen tijd verontrust werden door invallen en strooptogten van den fettor van Takaip, genaamd Bakikooi, die meende zich te beklagen te hebben over eenige zoogenaamde mardijkers te Koepang.

De herhaaldelijk bij den keizer van Groot Sonnebait, wiens vasal deze fettor is, en bij den fettor zelven aangewende pogingen om de geschillen te vereffenen, bleven vruchteloos; alle vredelievende middelen om tot eene gewenschte afdoening der geschillen te komen, waren uitgeput; terwijl de overmoed van den fetter van Takaip aanhoudend toenam.

Er is toen tot het aanwenden van militaire middelen besloten.

Den 26sten Julij 1857 vertrok eene expeditie, bestaande uit een bataillon infanterie, met de vereischte artillerie en sappeurs, naar Timor, onder bevel van den kolonel der infanterie L. J. Kroll, en onder den majoor van dat wapen J. C. J. Smits, als 2de kommandant.

De oorlogstoomschepen *Amsterdam* en *Merapi*, respectivelijk geommandeerd door de kapiteins luitenant-ter-zee de Vries en Westeronen van Meeteren, werden bestemd om aan de expeditie deel te nemen.

In de *Javasche Courant* van 22 Augustus 1857 No. 67 is medegedeeld, dat het stoomschip *Amsterdam* den 6den Augustus ter reede van Koepang was aangekomen met het transportschip *Middelburg.*

Uit kortelings van den resident van Timor ontvangen berigten, wordt het volgende ontleend:

Den 13den Augustus arriveerde aldaar Z. M. stoomschip *Merapi*, op sleeptouw hebbende het transportschip *Hendrik Jan.*

Den 20sten Augustus kwam het transportschip *Ferdinandina Emma* aan.

Den 10den Augustus had de resident zich met Z. M. stoomschip *Amsterdam* naar Rotti begeven, om van de radjas de noodige hulptroepen te requireren, welke den 17den daarna door dit stoomschip, de *Merapi* en het transportschip *Middelburg* naar Parittij werden overgevoerd, waar de overige troepen reeds gedeeltelijk waren verzameld.

Den radja van Amfoang werd verzocht een voldoende magt op zijne grenzen aan de zijde van Takaip en van Groot Sonnebait bij een te trekken.

Den 18den Augustus keerden de zendelingen van den resident van Takaip en Groot Sonnebait, werwaarts zij waren afgezonden om den fettor alsnog tot onderwerping te bewegen, zonder gunstigen uitslag terug.

Noch de fettor, noch de keizer wenscht aan de gestelde voorwaarde der onderwerning naar Parittij op te komen, te voldoen.

Telegrafische berigten, den 26 September ontvangen, deelen verder mede, dat de troepen den 25 Augustus van Parittij zijn opgerukt.

Soenlea, de zetel van Bakikooi, is na vier zeer vermoeijende marschdagen, waarvan gedurende 3 dagen gevochten werd, genomen en geheel verwoest; terwijl Bakikooi kort voor de komst der militaire magt van daar gevlugt was.

Den 27 Augustus van Bipollo, waar het eerste bivouac gehouden werd, verder naar het gebergte opgerukt zijnde, had nabij het gehucht Neleteh, gelegen in eene kloof, op eene berghelling, digt begroeid met bamboe doerie, de eerste ontmoeting plaats met den vijand, die dadelijk, door scherp geweervuur vervolgd, op de vlugt werd gedreven. Een broeder van den radja van Thie, van het eiland Rottie, sneuvelde bij die gelegenheid. Verder langs een zeer vermoeijend voetpad door boschrijke kloven langs berghellingen en over vrij steile bergruggen voortgerukt zijnde, had omstreeks 12 uur op dien dag de tweede ontmoeting plaats, met een sterker getal vijanden, die zich op eenen boschrijken bergrug nabij Batoe Belok hadden verscholen. Nadat die rug was bestegen, werd de vijand door een dan eens dalend dan weder rijzend terrein, zwaar met bamboe doerie begroeid, met den stormpas vooruit gedreven; terwijl van beide zijden scherp werd gevuurd.

Eerst tegen 3 ure, op een eenigzins open terrein, was de vijand verdreven.

Bij dit gevecht werden zwaar gewond, de kapitein Juta, die drie wonden bekwam, de tweede luitenant Diepenheim, met een schot in het hoofd en een in den regter arm, de Europesche sergeant Berriot, in den boven linkerarm, die dadelijk geamputeerd is, benevens nog vier Javaansche militairen; 2 Javaansche soldaten werden ligt gewond.

Den 27sten Augustus werd van het bivouac te Bineno, het verblijf van den toemoekon Tapika, dat verwoest werd, opgerukt naar de twee Batoes Oel Noa, van den toemoekon Kaoe Nelke, verlaten gevonden en verwoest werden; hier werd bivouac gehouden. De voorwacht, die steeds was vooruitgerukt, had intusschen den bergrug voor Soenleo op den vijand genomen, waarbij de 1ste luitenant van Leersum een schot in het linker been bekwam.

Den 28sten Augustus rukte men naar Soenleo op; er hadden vele schermutselingen plaats tot nabij die batoe, waarbij 6 man der hulptroepen gewond werden: de vijand werd van alle kanten sterk vervolgd en geheel verdreven.

Den 20sten Augustus het hoofdkwartier te Soenleo gevestigd zijnde, werden razzias gehouden en de drie aanzienlijkste kampongs van Pietai, met dezelver tuinen, verwoest en eene hoeveelheid padi en djagong door de hulptroepen buit gemaakt.

Den 30sten Augustus werd de ruim 500 voeten hooge en zeer steile rotsheuvel Soenleo streng doorzocht en de Nederlandsche vlag, tot een teeken van overwinning voor de omliggende bevolking, daarop geplant.

Den 31sten is een gedeelte der kolonne opgerukt naar Soenikiki, tweede verblijfplaats van Bakikooi, die bij de komst der troepen aldaar de vlugt had genomen. Alles werk ook daar verwoest, en op den 1sten Septembea ook de batoe Noa Taus, van den toemoeken Taij Boko.

Den 2den September werden razzias gehouden in eenige kleine kampongs in de valeijen tusschen Soenleo en Soenikiki.

Intusschen was een zendeling met een brief aan den keizer gezonden, om hem tot onderwerping te bewegen, indien hij niet dezelfde tuchtiging wilde ondergaan, hij heeft zijne onderwerping laten aanbieden, doch was, uit vrees, niet te bewegen den resident te Soenleo te komen ontmoeten.

Vermits het te verwachten is dat de keizer, bevrijd van den dwang tot dus ver op hem uitgeoefend door zijnen fettor Bakikoi, zijn aanbod tot onderwerping nader op eene voldoende wijze zal gestand doen, en vermits het weder eenen ongunstigen keer begon te nemen. werd besloten, niet naar 's keizers verblijf op te rukken, maar over Tatoe Ikie naar Parittij terug te keeren. Sedert 30 Augustus tot 6 September waren in het hoofdkwartier aangekomen het hoofd van Passie en de fettor van Amfoang, om den resident te begroeten en van hunne getrouwheid aan het gouvernement de verzekering te geven.

Ook twee hoofden van Pietai kwamen vergiffenis voor hun volk verzoeken. Met hen allen werden maatregelen beraamd om Bakikooi zoo mogelijk later in handen te krijgen, en werden daartoe ook zendelingen naar Ambenoe afgezonden, die bij terugkomst de tweede vrouw van Bakikooi, geheel alleen onderweg aangehouden, mede bragten, terwijl eenige dagen te voren de moeffa (spreker) van Bakikooi door eene patrouille van hulptroepen was opgevat en opgebragt.

De tuchtiging heeft blijkbaar den gewenschten indruk gemaakt. Na de verwoesting van Soenleo werd de vijand nergens meer gezien en Bakikooi is door zijn volk, met uitzondering van 4 mems (voorvechters of orang branie) geheel verlaten.

De projectielen waarmede de vijand schoot, bestonden in brokken zwaar ijzererts en cylindervormige versteeningen.

De vijand sleepte zijne gesneuvelden en gekwetsten mede, zoodat, behalve éée gesneuvelde op den togt slechts belangrijke bloedsporen weden gevonden. Volgens geruchten echter had de vijand veel aan dooden en gekwetsten verloren.

Volgens berigt van Koepang van 14 September, was de kolonne op p. m. 200 man na, die nog te Parittij waren, den 10 September, over Tatoe Ikie en Parittij, op de hoofdplaats Koepang teruggekeerd. Taoe Ikie, de zetel van den ottopaha. werd verwoest.

De geblesseerden namen langzamerhand in beterschap toe. Niettegenstaande de groote vermoeijenissen en vele ontberingen was de toestand der troepen over het algemeen naar wensch.

Den 17 September is een gedeelte der troepen naar Java teruggezonden.

Een ander gedeelte, met den kommandant der expeditie, zou naar Ledok vertrekken om den radja aldaar tot onderwerping te brengen.

CHERIBON. Den 4den September is in de dessa Gierang, district Kandanghouer door onvoorzigheid, brand ontstaan; waardoor 290 huizen, 58 balé balë, 254 loemboengs en 33,281 sanga's padie en eenige andere goederen vernield werden.

De schade wordt geschat op *f* 13000.

MENADO. Op de Noordkust tusschen Menado en Secoepang in eene flesch in zee gevonden afkomstig van de Engelsche brik Sea Nymph, waarin het volgende geschrift bevat was:

This bottle was thrown from the Brig Sea Nymph of Geelong, bound te Melbourne, Port Philip, from Manila forty one days out; out of which she has been becalm'd in the Celebes Sea twenty three days — whoever finds this will do well to report it — as it will tend to give some idea of the direction of the currents in this quarter. Ocean Post Office.

Long. By Chron. 123°. 29' East, Lat by Obsn 2° 36 North. Julij 29th 1857. (*Jav Cour.*)

NEDERLAND.

Op de vergadering der eerste afdeeling van het 12de Nederlandsch landhuishoudkundig congres, te Deventer gehouden, is besloten het al aar verhandelde betreffende de longziekte en hare voorbehoedmiddelen zoo spoedig mogelijk ter algemeene kennis te brengen. De *Landbouw Courant* van Donderdag 23 dezer behelst daarvan een verslag, waarvan de slotsommen zijn als volgt: 1°. De inenting is tot nu toe het beste voorbehoedmiddel en kan de longziekte in hare uitbreiding stuiten en ten laatste overwinnen. 2°. De stalvoedering en het stilstaan der beesten op den stal geven geene aanleiding tot de longziekte. 3°. Alle runderen zijn niet vatbaar voor eene inenting; vertoont zich geene werking, dan moet de bewerking herhaald worden en zij slaagt dan vaak bij de tweede of latere inenting. 4°. Daar de bewerking altijd met eenig gevaar verbonden is, moet men niet inenten dan bij het uitbreken der longziekte in eene streek. 9°. De inenting van enkele dieren op een stal kan bij de overige niet ingeënte geene longziekte doen ontstaan. 6°. De afzondering van besmet vee is noodzakelijk. De afsluiting eener geheele provincie werkt nadeelig op den veehandel en is moeijelijk uitvoerbaar. Beter is het den besmetten stal af te zonderen en daar rondom heen een kring te trekken. 7°. Het afmaken van het besmette vee is doelmatig bij het uitbreken der ziekte in eene streek of provincie. Is de geheele provincie besmet, dan is het eene nuttelooze kapitaal-verspilling. 8°. De uitbreiding der longziekte in Friesland, niettegenstaande de afzondering, inenting en afmaking, moet worden toegeschreven aan vooroordeel tegen de inenting en het ter markt brengen van besmet vee."

— De staten der provincie Groningen hebben een voor den bloei van dit gewest zeer belangrijk voorstel met 33 tegen 2 stemmen aangenomen. Er is namelijk besloten concessie te vragen voor de prov. Groningen tot den aanleg van een spoorweg van Groningen over Winschoten naar de Hanoversche grenzen, om daar aan te sluiten op een nader te bepalen plaats aan de Hannoversche westbaan. Uit de gestelde voorwaarden blijkt overtuigend, dat de provincie geen winstbejag bedoelt, maar alleen tracht den bedoelden weg spoedig te bekomen. Zij vraagt namelijk, 1°. dat de onderneming door de hooge regering zal worden ondersteund op eene nader te bepalen wijze; 2°. dat de staten bevoegd en op aanvrage verpligt zijn, om de concessie onder goedkeuring der regering aan derden over te dragen. Wijders is besloten dat er eene commissie zal worden benoemd, die onder medewerking van den hoofdingenieur, belast is met de voorbereiding van alles, wat tot de uitvoering van dit besluit noodig is en van Z. M. magtiging te verzoeken, dat deze commissie, ook na het sluiten van de vergadering der staten, hare werkzaamheden moge voortzetten. Tot leden dezer commissie werden benoemd de heeren Schilthuis, M. van der Tuuk, Lewe Quintus, Brongers, Venema, O. Q. J. J. van Swinderen en van Ittersum.

— Dezer dagen had te Beilen eene bijeenkomst van burgemeesters en leden van raden van gemeenten in Drenthe plaats, strekkende, om te bevorderen, dat, zoo veel mogelijk, de gronden, waarover een spoorweg zou kunnen komen, die misschien eerlang zal worden daargesteld en waarschijnlijkst van Meppel over Heerenveen naar Leeuwarden, met bijna geheele afsnijding van dat gewest, of van eerstgemelde plaats langs Koekange, Ruinen, Beilen en Assen naar Groningen, enz. zal gelegd worden, gratis worden afgestaan; algemeen was de indruk, dat Drenthe verpligt is deze zaak, zooveel mogelijk, te bevorderen, en dat dus ieder, die het met Drenthe wel meent, dezen gratis-afstand moet in de hand werken. Er is afgesproken om in de gemeente bij de grondeigenaren en markgenooten de zaak te bevorderen en dan nader op 11 Julij te Beilen eene bijeenkomst te houden.

— Er is thans, gelijk de couranten melden, ook te Amsterdam eene proef genomen met de brandkasten van de heeren Giesbers & Co., te Roermond, en die proef is veel beter uitgevallen dan die te Middelburg, waar men, volgens den berigtgever, de brandkasten aan eene al te felle hitte heeft blootgesteld.

— Z M. heeft vergunning verleend aan mr. J. S. Lotsij, minister van marine, en aan den schout bij nacht F. X. R. 't Hooft, 's konings adjudant in buitengewone dienst, tot het dragen der versierselen van ridder der orde van St. Anna der 1ste klasse, hun door den keizer aller Russen geschonken.

— Men wil uit eene doorgaans goede bron weten, dat het geheele kapitaal, voor den Noorder-spoorweg vereischt, zou zijn volgeteekend door vijf bankiers, zoo uit Parijs als uit Londen, en wel voor het groote plan, namelijk met de verbinding op Utrecht en Arnhem, alsmede tot Kampen. Ll. Maandag zouden zich allerwaarschijnlijkst reeds twee bankiers met het waarborg kapitaal naar 's Hage begeven. Wij gelooven echter, dat dit berigt zeer bevestiging verdient.

— Op de tweede vereeniging van het statistiek congres, dat in 1855 te Parijs heeft plaats gehad, werd de hoofdstad van Oostenrijk tot zetelplaats van de volgende vergadering bepaald. Bij een schrijven des keizers van dat rijk is de minister van koophandel, ridder von Toggenburg, belast, gezamenlijk met zijne ambtgenooten, al die maatregelen te nemen, welke het statistiek congres zoo nuttig en vruchtbaar in uitkomsten kan doen worden, als de vereenigingen daarvan te Brussel en te Parijs geweest zijn. Eene commissie, aan het hoofd waarvan zich de president der academie van wetenschappen, de heer von Baumgartner, en de directeur van het bureau van de statistiek, baron von Czoernig, bevinden, heeft een verslag uitgebragt over het gewigt en de werkzaamheden van het nieuwe congres. Dat verslag behelst eene blootlegging van de administrative statistiek in Oostenrijk, die steeds gelijken tred heeft gehouden met de administrative wetenschap en den aard der staatsinstelingen aldaar. Het programma der werkzaamheden van het aanstaande congres omvat zoowel de vraagstukken, welke in de vorige vereeniging aan de volgende ter behandeling waren overgelaten, die, welke in overweging, nog niet rijp werden geacht ter beslissing, als die, welke nog niet in de vorige vereenigingen behandeld waren. Het laat zich reeds voorzien, dat de Europesche regeringen en de administrative en statistieke wetenschappen waardiglijk te Weenen zullen vertegenwoordigd zijn; en van alle zijden maakt men zich aldaar gereed tot eene

Met genoegen vermelden wij de kennisneming van een bij de Heeren Gebr. Kraaij uitgegeven werk van de Heeren L A. J. Boulet (rustend koopvaardijkapitein) en A. van Otterloo (hoofdonderw. aan de inrigt. tot onderw. in kooph. en nijverh. alhier), dat in eene wezenlijke behoefte voor zeevaart en handel voorziet. Wij bedoelen namelijk *de Algemeene beschrijving van vreemde Havens en Zeeplaatsen in Europa*, hetwelk door eene der buiten-Europesche plaatsen zal en dan ook dient gevolgd te worden, zal het werk op volledigheid aanspraak maken. In dit eerste deel vindt men voor alle plaatsen in Europa, waarop zeevaart wordt gedreven, in de eerste plaats eene opgaaf der ligging in het geheel en de verhouding van ons tot het heerschende munt-, maat- en gewigtstelsel, welke verhoudingen, voor zoo ver wij dit hebben nagegaan alle vertrouwen verdienen. Ten anderen wordt de ligging der onderscheidene havens opgegeven met de zeilaanwijzingen, den waterstand en de voornaamste gelegenheden om de haven te bezeilen, waarbij de bijzonderheden van de vuren, de betonning en bebakening niet zijn vergeten. Hierdoor is het werk van nut voor den practischen zeeman, die hier aanwijzingen vindt, welke hem op geene kaarten worden aangewezen, terwijl eindelijk de onkosten, zoo van loodsgelden, ligter-, haven-, vuurgelden, die van het consulaat en van de in- en uitklaringen, van de ballast en alle andere onvermijdelijke uitgaven, voor onze nederlandsche schepen met alle naauwkeurigheid zijn opgesomd, en men met een oogopslag zien kan hoe groot de kosten zijn op eene reize derwaarts. Behalve dit werden nog de voornaamste artikelen van in- en uitvoer opgegeven, zoodat het nog als algemeene vraagbaak voor reeder, koopman en schipper strekt.

Wij wenschen de uitgevers, die door het doorschieten met wit papier betere gelegenheid hebben gegeven ter behoorlijke aanteekening van veranderingen en wijzigingen, een ruim debiet, en de ijverige schrijvers lust en tijd om hunnen veelomvattenden arbeid voort te zetten.

— Te Mouchin, op de Belgisch-Nederlandsche grenzen, heeft een aardig voorval plaats gehad. — Een jongeling, die eene vracht tabak in Belgie wilde binnensmokkelen, vergiste zich in den weg en, door een ongelukkig toeval, vervoegde hij zich juist aan het huis van een kommies der douane, om naar den regten weg te vragen.

De kommies zelve was uit om eene ronde te doen, doch zijne vrouw, die eenen natuurlijken aanleg voor het kommies ambt schijnt te hebben, bemerkte spoedig met wie zij te doen had, bood hem een kop koffij aan die juist gereed werd gemaakt, en, onder voorwendsel van suiker te gaan koopen, ging zij uit, terwijl zij hem aanbeval om een oogje te houden op de koffijkan die te vuur stond. — Zij sloot de deur van het huis ongemerkt achter zich, en kwam weldra terug met haren man, die een collega medebragt, met wien hij den smokkelaar in hechtenis nam, zonder hem den tijd te laten van het kop koffij te drinken dat hem zoo duur zou kosten.

FRANKRIJK.

— Het bezoek van den Keizer aan de koningin van Engeland schijnt zich niet tot een eenvoudig beleefdheidsbezoek te zullen beperken. De graaf Walewski vergezelt Z. M. en de graaf de Persigny zal zich gelijktijdig met zijn Souverein te Osborne bevinden. Lord Palmerston en lord Clarendon zullen te dien tijde zich ook naar het koninklijk zomerverblijf begeven, zoodat het waarschijnlijk is, dat de staatkundige kwestien, die thans de aandacht bezig houdon, er zullen behandeld worden.

— Tibaldi, de hoofdbeschuldigde in het Italiaansche complot, zal verdedigd wotden door den advocaat Desmarest; Grilli en Bortoletti hebben de hun ambtshalve toegevoegde verdedigers, Mrs. Lacan en Desbouderts, aangenomen. Men zegt, dat het openbaar ministerie afziet van de bezwarende omstandigheid van „begin van uitvoering," zoodat de aangeklaagden niet tot de doodstraf, maar hoogstens tot levenslangen dwangarbeid zouden kunnen worden veroordeeld. Gisteren is een man van Nantes met verdachte voornemens herwaarts gekomen, in hechtenis genomen. Er hebben bovendien nog andere, doch onbeduidende, arrestatien plaats gehad.

— De *Morning Post* meldt aangaande de te Konstantinopel nog steeds hangende diplomatieke moeijelijkheden, dat de nieuwe ministers hebben aangeboden de caimakans van Moldavië en Wallachije naar Konstantinopel te ontbieden, ten einde deze rekenschap konden afleggen van de verkiezingen in de Donau-Vorstendommen. De Fransche gezant, de heer de Thouvenel, heeft dit aanbod van de hand gewezen en het eene beleedigende weigering van zijnen eisch genoemd. Hij heeft gedreigd met den Russischen gezant te vertrekken, indien al hetgeen in de Donau Vorstendommen ter gelegenheid van de verkiezingen is geschied, niet van onwaarde wordt verklaard. Helaas! roept de *Morning Post* uit, de gezanten van Pruissen en Sardinie ondersteunen den eisch van den heer de Thouvenel. Daarentegen wordt hij door de gezanten van Oostenrijk en Engeland bestreden en klagen zij zeer over deze ruwe handelwijze der Porte, waardoor de hechtheid van den Ottomannischen staat kan worden in gevaar gebragt. Deze ruwe bejegening, zegt het blad verder, overtreft nog de vroegere handelwijze van Mentchikoff.

— Men verneemt thans nadere bijzonderheden over het gevecht in Algerie van 24 Junij. De Kabylen moeten bij die gelegenheid als leeuwen gestreden hebben. Het gevecht werd geopend door het 54e regiment van linie en het 2de regiment Zouaven. De generaal Mac Mahon werd door den mantel geschoten, de generaal Bourbaki verloor zijn paard, terwijl zeven andere officieren min of meer zwaar gewond of gedood werden. Verder sneuvelden zes onderofficieren en soldaten of bekwamen min of meer zware kwetsuren. Dit verlies leed alleen het 2de battaillon van het 54ste regiment. Ook het regiment Zouaven telde 12 à 13 gewonde officieren en een geëvenredigd aantal onderofficieren en soldaten. Den volgenden dag bood de vijand een minder hardnekkigen wederstand. Terwijl dit in het Oosten van Algerie geschiedt, hebben andere kolonnes ook in het zuiden des lands gewigtige voordeelen behaald. De Beni-Yeni, die den 24sten Junij aangetast werden en die zich zoo dapper verdedigden, woonden aan de bronnen van den Wed-Aïssi op bijna ongenaakbare rotsen, waar de valsche munters hunne verblijfplaats hadden, die Kabylie sedert eeuwen zoo berucht gemaakt hebben. Gelijk Locle en Chaud-de-Fonds bekend zijn wegens hunne horologie-fabrieken, zoo waren Aït-el-Arba, een aanzienlijk dorp in het noorden en Ali-Asrun vier uren verder zuidelijk gelegen, berucht wegens het fabriceren van valsche munten. Nu de Franschen in het bezit van beide dorpen zijn, zal Algerie waarschijnlijk van deze plaag verlost worden.

— Volgens een der Madridsche dagbladen zal het huwelijk des konings van Portugal gevierd worden, op den verjaardag van zijne komst tot den troon. De bruid is eene kleindochter van den gewezen koning van Beijeren Maximilian Joseph, en zuster der keizerin van Oostenrijk. Haar naam is Carolina Thérèse Helena. Zij bereikte den 4den April ll. haar 23ste jaar. De koning van Portugal is in 1837 geboren.

— Sedert eenige jaren bevat de *Moniteur* van onderscheidene punten van Frankrijk meteorologische waarnemingen. De Keizer heeft de bezorging daarvan door telegraphische depêches toegestaan en het observatorium leverde de noodige instrumenten; de waarnemingen worden door de beambten gedaan en naar Parijs gezonden, alwaar zij omstreeks den tijd, waarop de bureaux geopend worden, aankomen. Daar het gebleken is, dat deze berigten buitengewoon nuttig zijn, heeft het Fransche bestuur de poging aangewend, om dezen meteorologischen arbeid ook door toevoeging van het overige Europa volledig te maken. Reeds hebben de observatoriaen telegraaf-besturen van Rome, Madrid en Weenen eene gunstige verklaring gedaan en de dienst is met Madrid reeds zoo goed georganiseerd, dat de *Moniteur* van heden de meteorologische waarnemingen, betreffende barometer- en thermometer-stand, wind, enz., kan geven. Deze inrigting is voor de wetenschap zeer gewigtig.

— Zekere R...., zich uitgevende voor handels reiziger, is dezer dagen het slagtoffer geworden van zijne al te groote voorliefde voor biefstuk. Donderdag namiddag komt R.... de estaminet *Au Cerf*, rue de l'Hotel de ville te Parijs binnen, waar hij achtereenvolgens drie biefstukken liet komen en opat, terwijl hij zijn maal met de noodige wijn besproeide. — Na aan dezen belangrijken arbeid twee à drie uren te hebben besteed, maakt hij zich onopgemerkt uit de voeten, terwijl hij op de tafel een met potlood geschreven briefje achterlaat, waarin hij zegt, dat bij zijne gemaakte vertering zal komen betalen op eenen anderen dag.

Den volgenden dag, Vrijdag gaat R . . . in eene estaminet in de Rue du Poivre, waar hij hetzelfde spel van den vorigen dag herhaalt. — Maar toen hij de derde biefstuk vroeg, eischt de kastelein, die het uiterlijk van zijn gast niet in overeenstemming vindt met zulk eenen overmatigen eetlust, dat hem eerst de beide andere biefstukken zullen worden betaald. R . . . . , wordt verlegen en stottert dat hij alleen gegeten had, omdat hij niet anders had te doen, terwijl hij een vriend wacht, die hem daar zou komen afhalen, en dat die vriend zijne vertering zal betalen zoodra hij komt.

Ongelukkig is de estaminet digt bij een policie-bureau, waar hij ter bevordering van eene gemakkelijke vertering, tegen de guurheden van weer en wind werd geherbergd. — Bij onderzoek gebleken zijnde, dat hij een vreemdeling was, is de buitengewone liefhebber van biefstuk op last der policie tot over de grenzen gebragt.

— Eene reeds bejaarde dame herkomstig van Engeland of Ierland en door geheel Brussel bekend wegens hare zonderlinge kleeding, had eene hartstogtelijke voorliefde voor honden en kippen en had haar huis ingerigt, geheel voor het gemak en genoegen van die geliefkoosde dieren.

Nu geschiedde het op Zaturdag den 20 Junij (bij alle roerende en belangwekkende geschiedenissen moet de juiste datum worden opgegeven), dat een van de viervoetige kostgangers eene van zijne gevleugelde gezellinnen vermoordde. — Onverklaarbare misdaad van eenen weldoorvoeden hond, die zich naar hartelust baadde in alle genoegens der uitgezochtste hondenweelde. Behoefte kon geene aanleiding tot den moord hebben gegeven; er waren dus geene verligtende omstandigheden, zoodat het vonnis spoedig was geveld. — Eene galg, een touw met een schuifknoop waren spoedig gereed en weinige oogenblikken waren voldoende, om den schuldige zijne misdaad in *optima forma* met het leven te doen boeten, terwijl het stoffelijk overschot van het slagtoffer van zijnen wreeden moordlust aan den voet der galg plegtig werd verbrand en hare asch in eerbiedige stilte werd verzameld, om midden in een rozenperk van den tuin te worden bijgezet.

De geburen echter, als altijd nieuwsgierig en onbescheiden, werden diep bewogen door de noodkreten van den rampzaligen moordenaar, die zich zeer onwillig naar de galg liet slepen, en begrepen dat zij niet behoefden toe te laten dat hunne reukzenuwen door de geur van brandende kippenveeren onaangenaam werden aangedaan, waarom zij zich daarover bij de policie beklaagden.

De policie zag in deze dubbele afwijking van de gewone wijze van handelen van menschen die gezegd worden verstandig te zijn, voldoende redenen om de strenge wetgeefster der hondenmaatschappij voor zinneloos te verklaren en haar gevolgelijk naar een krankzinningen-gesticht te bannen. — Sedert echter heeft de dame zich, door de tusschenkomst van den Engelschen ambassadeur, de poorten van het Belgisch Bedlam weder zien ontsluiten.

— Ongeveer een jaar geleden deed de heer de L., zoon van een aanzienlijk ingezetene te Bordeaux, een reisje naar Parijs. Op zekeren dag, dat hij de wateren te Versailles had zien spelen, vond hij eene portefeuille, welke hij op dat oogenblik niet kon onderzoeken, omdat de spoortrein, waarmede hij moest terug keeren, op het punt was van te vertrekken. De heer de L. woonde in een hôtel der *Rue des Bons Enfans*, waar hij kort te voren kennis had gemaakt met een jong mensch van een goed uiterlijk en beschaafde manieren. Deze persoon, die zich Leon X... noemde, woonde op dezelfde verdieping als de heer de L. Laatstgenoemde verhaalde, bij zijne terugkomst in zijn hôtel, aan zijn nieuwen bekende, het vinden van de portefeuille waarop deze werd geopend. Men vond er eenige papieren in alsmede twee bankbilletten, een van honderd en een van twee honderd francs. De papieren hadden betrekking op eene belangrijke zaak, doch behelsden geene enkele aanwijzing. Er was echter een brief van zekeren Boudier onder, waarin feiten bevestigd werden, met de zaak in kwestie — eene erfenis — in verband staande. Deze brief, die reeds 5 jaar oud was begon met de woorden: „Mijn waarde Ponsin"....; er was echter geen enveloppe om en dus geen adres.

Toen men alles nagezien had, riep Leon X... op eenmaal: daar herinner ik mij iets; ik ken iemand, die Ponsin heet. Hij is sous-chef bij het dep. van financien. Waarschijnlijk is de man en ik zal morgen ochtend eens bij hem gaan. De heer de L. was zeer verheugd dat dit zoo trof, want nu was hij ontslagen van de moeite om er de politie kennis van te geven. Daags daarna kwam de heer Leon X... met den heer Ponsin bij den vinder der portefeuille. De heer Ponsin gaf alle verlangde inlichtingen nopens de papieren, zoodat de heer de L. geen zwarigheid maakte de portefeuille aan hem ter hand te stellen.

De heer de L. keerde weldra naar Bordeaux terug en had bovengenoemde zaak nagenoeg vergeten, toen hij op zekeren dag op den spoorweg een gesprek tusschen twee personen hoorde, dat weldra al zijne aandacht trok. Ik zou zeker mijn proces winnen, — zeide een der beide sprekers — als ik den brief van Boudier had, die zooals ge weet, overleden is, maar de brief was in de portefeuille, welke ik te Versailles verloren heb. De heer de L. schrikte bij het hooren van deze woorden. Hij vroeg den reiziger of zijn naam niet Ponsin was en verhaalde toen, op het bevestigend antwoord, hoe de bedoelde portefeuille hem door eene opligterij afhandig was gemaakt. Hij voegde er bij, dat hij dadelijk naar Parijs moest terugkeeren en beloofde aan den waren Ponsin, dat hij zijn uiterste best zou doen, om den bedrieger op te sporen.

De heer de L. vertrok wezenlijk naar Parijs en had het geluk na verloop van een paar dagen Leon X... op een van de boulevards te ontmoeten. Toen hij dien persoon echter bij zijn naam noemde, hield deze schaamteloos vol dat de ander zich bedroog. Kom, kom, hervatte de heer de L.; gij zijt wel degelijk Leon X... en ik heb u nu beet; maar weet gij wat — geef de papieren terug, die in de bewuste portefeuille waren en waarvan ik nu den waren eigenaar ken; de bankbilletten zal ik vergoeden. Ik zou u kunnen laten arresteren, maar ik wil liever hopen, dat gij aan mijn wensch voldoen zult, omdat de schikking zeer voordeelig voor u is. — Ik woon nog altijd in de *Rue des Bons Enfans*.

Den volgenden dag ontving de heer de L. de papieren terug, met een brief, waarin men hem dank zeide voor zijne edelmoedigheid, met bijvoeging, dat deze brief ongeteekend was, omdat de schrijver tot eene aanzienlijke familie behoorde.

De ware Ponsin, die in het dep. du Cher woont, had nu weldra zijne papieren terug; welligt nog vroeg genoeg om zijn proces te winnen.

— Zie hier een verwonderlijke trek van schranderheid, welken men kan voegen bij al die, waardoor het hondenras zich heeft beroemd gemaakt. De molenaar D..., in de omstreken van Parijs woonachtig, trad dezer dagen eene herberg van Montrouge, op den weg van Orleans, binnen. Hij trof er twee personen aan, die voorgaven graanhandelaren op het platte land te zijn; men knoopte een gesprek aan en ledigde verscheidene flesschen en het duurde niet lang, of eene soort van innige vriendschap begon onder deze drie personen te heerschen. De molenaar maakte nogthans bij zich zelven de opmerking, dat zijne twee vrienden niet altijd spraken met kennis van zaken over de graansoorten; maar bij hechtte hieraan weinig waarde, en naardien deze personen aardige lieden schenen te zijn, beviel het hem wel, om bij hen te blijven. Men begon een spelletje en het wijn drinken werd op nieuw druk voortgezet. De molenaar gevoelde weldra, dat zijn hoofd al zwaarder en zwaarder werd, zonder zich rekenschap te kunnen geven van hetgeen hij gevoelde. Hij poogde tegen den slaap te worstelen, maar moest er aan toegeven en weldra sliep hij vast in. Toen D... na geruimen tijd wakker werd, was hij alleen en bemerkte hij weldra, dat men hem zijnen lederen gordel, die eene vrij belangrijke waarde bevatte, had ontstolen; hij begreep toen, dat hij met dieven had te doen gehad; deze waren bovendien met zijne cabriolet weggesneld, welke voor de deur stond. De bedienden uit de herberg hadden niets bemerkt en konden hem niet op het spoor brengen van de dieven, die tot de klasse der slaapverwekkers behooren. D... was zeer ter nedergeslagen wegens het gebeurde. Eensklaps denkt hij aan zijnen hond, dien hij niet meer zag. In het eerst over het dier bezorgd zijnde, stelde hij zich gerust, want de gedachte was bij hem opgekomen, dat zijn hond de dieven misschien was gevolgd. Hij wachtte dus bedaard eenigen tijd op de terugkomst van het beest. Na een uur tijdsverloop kwam César inderdaad hijgende aanloopen. Waar is het rijtuig? vroeg hem zijn meester. César antwoordde door een geblaf, en door een teeken met zijn kop scheen hij den molenaar uit te noodigen hem te volgen. D... deed wat het dier scheen te verlangen; de hond deed hem geheel Parijs van het zuiden naar het noorden doortrekken, tot dat hij eindelijk bij La Villette aankwam. Weldra sloeg César eene afgelegene straat in, toen het ongeveer 10 ure des avonds zal geweest zijn, en na nog eenige schreden te zijn geloopen, duurde het niet lang of D... herkende zijn paard en zijn rijtuig, die op de straat stonden. Toen hij een voorbijganger zag naderen, verhaalde hij hem in weinige woorden wat er gaande was en van dien persoon vernam hij, dat het huis, voor hetwelk men zich bevond, slecht ter naam stond. D... meende dat de twee gauwdieven zich daarbinnen moesten bevinden en, als een moedig en vastberaden man, nam hij zich voor, om goed of kwaadschiks, binnen te dringen, toen juist een politie-agent kwam opdagen, wiens hulp hij inriep. De twee dieven waren inderdaad daar binnen, maar een hunner die onraad vermoedde, had een punt van het raamgordijn opgeligt en zoo doende op straat den molenaar aan zijne witte kleederen herkend; zij vlugtten door den tuin, en ontkwamen door over den muur te klimmen; gelukkiglijk hadden zij in hunne overhaaste vlugt vergeten, om den lederen gordel, dien zij op een meubelstuk hadden nedergelegd, mede te nemen. D... vond er slechts een deficit van weinig belang in.

— Het was, geloof ik eergister ochtend, zoo lezen wij in een schrijven van Parijs van den 12den Junij, dat ik in eene omnibus zat met eene oude dame die, toen zij iemand van het gezelschap met weinig eerbied hoorde spreken over de komeet, die wij morgen verwachten, hare hooge ontevredenheid te kennen gaf over zulk eene verregaande ligtzinnigheid, ons op den toon der innigste overtuiging verklaarde dat zij stellig geloofde, dat op den 13den de wereld zou vergaan, en dat zij de wagen zou verlaten, omdat zij het niet op het geweten durfde laden, langer sulke onvertogen en, voor de komeet, beleedigende taal aan te hooren. Vreemd kwam het ons allen voor dat zij, die met zulk eene tot zekerheid gewordene overtuiging, binnen vier dagen het einde der wereld te gemoet zag, den conducteur het gewone drinkgeld van twee sous weigerde met eene onverzettelijkheid die in kracht alleen door hare overtuiging

werd geëvenaard. — Men zoude hieruit kunnen besluiten dat bij het menschelijk ras geene gewaarwording zoo sterk is als de liefde tot het goud, of zelfs in dit geval als de liefde tot het koper.

HOLLE THEORIEN.

Ingezonden.

Wanneer men zich om welke reden ook, bezig houdt met de studie der natuur, dan leert ons elke schrede voorwaarts op dat onafzienbare gebied meer en meer een juisten blik slaan op hetgeen nog overig blijft te weten, en, wij zullen elkaar geen knollen voor citroenen verkoopen, dat is stellig niet zeer aanmoedigend voor de meerderheid der beoefenaars van natuurkunde, dan ten zij men een wezenlijken onbegrensden ijver bezitte en de natuur ons voorregten schonk, waardoor wij den naam van genie ten volle waardig zijn. Terwijl nu, volgens ons idee, 99/100 gedeelte van het menschenras zeker niet tot die rubriek kan gebragt worden, zal het onzen lezers stellig niet verwonderen, dat wij onlangs lang niet op ons gemak waren, toen wij vernamen dat een ingezetene dezer plaats het aantal natuurkrachten, dat wij thans vermeenen de stof te regeren, en waarvan wij toch al niet veel anders weten, dan dat het aanleiding gaf tot een heirleger theoriën en hypothesen, waaronder zoo menig studioos zit te gapen en te zuchten, dat een burger dezer vesting zeggen wij, dat getal vermeerderd had met eene kracht, die hij het *amattismus* noemde, en uit welken naam niemand iets wijzer kon worden, wat den aard of de eigenschappen dier nieuwe motor betrof, dan alleen dat er in die betiteling stellig geen T te kort kwam. Wie toch zal het ons ten kwade duiden, dat het vinden van eene nieuwe kracht in eene wetenschap, die, er mogen dan sommige gedeelten aanspraak maken een goed afgerond geheel te vormen, voor het meerendeel nog bestaat uit eene opeenstapeling van ordelooze feiten, waarin het den natuuronderzoeker tot pligt is gesteld verband te zoeken, vereenvoudiging ten doel hebbende, dat eene ontdekking die vooreerst weer vermeerdering van facta beöogt, een panischen schrik onder ons te weeg bragt; een geheele ommekeer in theoriën, in methoden, staat ons onwillekeurig als een schrikbarend gevolg daarvan voor oogen, en, gelukkig mag het heeten, dat de gelegenheid om onze nieuwsgierigheid te voldoen, in zulke gevallen doorgaans eene zachte lafenis voor onze folteringen is. Dat geluk bleef dan ook niet uit, want op den 17den van Hooimaand Anno 1857 werden 150 uitverkorenen der burgerij uitgenoodigd, om zich te overtuigen dat het amatisme, ook de wilskracht genoemd, eene biologie op levenlooze voorwerpen was; aan velen onzer lezers zullen stellig nog wel die eenvoudige, onschuldige, van hetgeen er met hen gebeuren moest zoo geheel onbewuste poppetjes voor oogen staan. Men had ook niet geaarzeld aan hem die een nieuw licht op het natuurtooneel zou stichten, een gebouw af te staan, dat aan de vrijmetselaren toebehoorde, met het oog op de wenschelijkheid om zulke gewigtige proeven niet gestoord te zien noch door gebrek aan ruimte, noch door het bijzijn van te weinig ontwikkelden. De ruime belangstelling was blijkbaar aan het groot aantal rijtuigen, dat binnen het hekwerk den doortogt bemoeijelijkte. De nieuwsgierige blikken ontwaarden niets als eene driekante bus, waarin men ons verzekerde te kunnen offeren: velen bleven dan daaromtrent niet in gebreke, waarom wist niemand regt, doch eenigen meenden dit tot een bewijs van het ontzag te doen strekken, dat de Makassaar Amat, bezitter van zulk eene verhevene kracht, onwillekeurig inboezemde.— Het tijdstip was gekomen.— De deuren werden ontsloten en de bevoorregte 150 representanten van het menschdom namen plaats op de in een halven cirkel geplaatste stoelen, in wiens middenpunt met neêrgeslagen oogen de inlander gezeten was. Naast hem, lagen ze daar, die onopgesmukte poppetjes, onbekend met hunne verhevene bestemming, dat 60 duiten-spiegeltje, dat wagentje en die andere kleinigheden. . . . Treffend was die eenvoudigheid, die later zoo sterk moest afsteken tegen het wonder waarvan die voorwerpen de dupen zouden worden; zelfs waren er, die eenigzins zich teleurgesteld vonden, vergetende dat het schoone en goede in een eenvoudig gewaad zooveel te beter uitkomt.— De nieuwe kracht-ondekker hield eene redevoering, die, ofschoon vitters zeggen dat zij langdradig, hoogdravend en wat haperig voorgedragen was, toch hoofdzakelijk ten doel had, de zoo ligt tot het hellen naar uitersten geneigde menschheid, vooral voorzigtigheid aan te raden, wanneer haar soms, door hetgeen zij zien zoude, een nieuw licht mogt opgaan over vele tot hiertoe duistere zaken.— Eene doodsche stilte werd toen het heerschende kenmerk der menigte, toen zij die poppetjes verrijzen, dansen, en ten slotte eene hoogst gracieuse neiging den aanschouwers toebrengen zagen. Geen wonder dan ook dat een der 150 uitgelezenen zich niet langer kon bedwingen en opstond, om onder die poppetjes, die toen weder geheel weerloos schenen, te wroeten, om zich op die wijze te overtuigen of er ook iets ondermaansch in het spel was, toen de spreker hevig opstond en hem dringend verzocht zoo iets toch achterwege te laten, omdat de magnetische stroom, zoo als hij het toen maar woestweg noemde, die van den jongen uitging, daardoor verbroken werd, zoo dat het overige publiek huiverde op het denkbeeld, dat ook zij op het punt hadden gestaan zich zoo gruwelijk te vergrijpen. Om kort te gaan: dat wagentje rolde voort, een cigarenkoker buitelde over den kop, zonder dat die jongen iets anders deed als op een presenteerblaadje te slaan, en de menigte ging uiteen, verstomd, verbaasd van hetgeen zij gezien hadden. Velen zochten de oorzaak in eene bovennatuurlijke kracht, niet er om denkende dat zij dan nog niet veel verder waren, al wisten zij nu al eens dat die Amat zoo veel magnetische kracht bezat; anderen echter waren zoo verstandig om de oplossing te zoeken in zaken die zij kenden of die althans in hunne onmiddelijke nabijheid waren, zoodat het ook niet lang duurde of de opheldering was gevonden. En wat was het dan? was het mesmerismus? of biologie? of wel van elk wat te zamen? Of was het de kracht, die in Europa zoovele tafels heeft doen ronddraaijen dat er de splinters afvlogen. Neen! niets van dat al! het waren menschenharen! haren van menschen! — .Wij behoeven niet te zeggen, dat deze ontdekking den beoefenaars der wetenschap groot genoegen verschafte; die omwentelingen, die onheilspellende vooruitzigten, ze waren verdreven, zoodat wij ons provisioneel nog tevreden kunnen stellen met de krachten die wij kennen. — Nu zal men ook ligt vragen: was het dan willens en wetens dat die nieuwe motor-ontdekker het Soerabayasche publiek zoo bij het lijf had?.— Ofschoon Indie het land van koopjes geven is, zoo mogen wij dit toch niet gelooven, wanneer wij in aanmerking nemen de rang, de positie, de betrekking van dien inwoner, maar kunnen het er stellig voor houden dat een eenvoudige Makassaar hem zoo netjes heeft gefopt dat hij onbewust 150 zijner natuurgenooten hetzelfde koopje heeft geleverd, met dien verstande echter, dat hij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat er met den neus boven op gezeten heeft, en in de gelegenheid was zóó veel en zóó grondig te onderzoeken, als men dit in zulke gevallen gewoon is te doen. terwijl het publiek deze voorregten miste. Zoo hebben wij ingezetenen dezer plaats daaruit eenige wijze lessen te trekken, en wel deze: dat wij nooit te veel vertrouwen moeten op anderen, al zijn ze schijnbaar nog zulke lichtende punten, doch uit eigen doppen moeten zien, dat het zeker een nieuw bewijs oplevert, dat men door schande en schade wijs wordt, en dat het spreekwoord: eenvoudigheid is het kenmerk der waarheid, niet altijd doorgaat, en nu willen wij ten slotte onzen zich zoo vergallopeerd hebbenden medeburger ten dringendste aanraden zich nimmer onder het gehoor van een Bamberg of Boscoop te wagen; de gevolgen zouden onberekenbaar zijn. — Terwijl dit nu een verhaal en de moraal er van gevolgd is, meenen wij gevoegelijk te kunnen eindigen, ons teekenende:

Eenige verschrikte liefhebbers van natuurkennis.

KORT HANDELS OVERZIGT.

SOERABAYA, 1sten *October* 1857.

Invoeren. Onze stukgoederen markt vertoonde in de afgeloopene maand weinig levendigheid. Hollandsche Madapollams worden op hoogere prijzen gehouden, welke echter voor als nog moeijelijk te bedingen zijn. Drills blijven zeer schaarsch en zouden tot hoogere prijzen te verkoopen zijn. Van alle andere stukgoederen is geene prijsverandering te vermelden. Alle overige invoers-artikelen blijven in denzelfden toestand.

Uitvoeren. Van Arak zijn eenige verkoopen tot *f* 115 per legger geschied. — Koffij zonder handel wegens gebrek aan voorraad. — Van Suiker hebben in de afgeloopene maand de volgende verkoopen plaats gehad: 15000 picols à *f* 22 voor no. 16 en 4000 tot geheimen prijs, welke men veronderstelt te zijn *f* 21 voor no. 16. Rijst goed prijs houdend, schoon met beperkten handel. — Van Tabak zijn de partijen van den aanstaanden Oogst van de volgende vier hoofdmerken, tot geheime prijzen verkocht, als DMVO. GG. *Cuba* en GP.

Bevrachtingen zijn hier in de laatste maand niet gesloten. Vrachtkoers op Nederland nominaal *f* 105.

Wisselkoers. Tot 106% voor kleine sommen en 107% voor grootere sommen worden wissels op Nederland op 6 maanden dato aangeboden. Wissels op Engeland 6 maanden zigt *f* 10¾ per P. St. Wissels op Singapore 10 dagen zigt *f* 2.70 per dollar.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Van
Sept.	29	Nederl. Ind.	Riengit.	To Sarie.	Balie (Padang.)
„	30	„ „	Little Lot.	Katjoong.	Pasoeroean.
„	—	„ „	Krabbe.	Mardam.	id.
Oct.	1	„ „	Fathool Hair.	Sech Alie Molahailla.	Sumanap.
„	2	Nederlandsche	Otto.	W. G. Rotgans.	Singapore.
„	—	„	Allegonda Jacoba.	B. C. Deurholt.	Cardiff.
„	—	Nederl. Ind.	Zein.	Sech Hoessin.	Banjermassing.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Naar.
Sept.	30	Nederl. Ind.	Fathool Wadoet.	Said Sech b. Abd. Achm. Aljufrie.	Banka via Grissee.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	Namen der Schepen	Gezagvoerders	Bestemming	Agenten
Nederlandsche	Koning Willem II.	J. van Eyk Menkman.	Sydney.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsche	Odilia Margrietha.	Hazelhoff.	Nederland.	„ „ „ „
Amerikaansche	Oriental.	Crocker Hye.	Boston.	„ „ „ „
„	Redgauntlet.	Andrews.	Cowes.	„ „ „ „
Engelsche	Amelia Briellat.	J. Morris.	Australie.	„ „ „ „
Nederlandsche	Eersteling.	C. Koens.	Nederland.	„ „ „ „
Fransche	Jessore.	Gachet.	Frankrijk.	„ „ „ „
Engelsche	Emma.	Felz.	Onbepaald.	Adam & Co.
Nederlandsche	Eersteling.	Armstrong.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
Nederl. Ind.	Anthounette.	De Wieter.		Van Eck & Co.
Hamburg.	Christian.	Binder.	Manilla.	„ „ „ „
Bremer.	Orestes.	Grutter.		„ „ „ „
Nederlandsche	Vrede.	J. L. ter Bruggen.	Nederland.	Ruyl Cramer & Co.
„	De Hoop van Capelle.	Bok.	Singapore.	Mathieu & Co.
„	Souburg.	Evers.	Rotterdams.	Van Leeuwen & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met de Nederl. Ind. bark *Zein*, Z. M. troepen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de schoenerbrik Saparoea; de stoomschepen Samarang, Admiraal van Kingsbergen en Suriname; Gouv. stoom-advies-vaartuig Tjipannas; Gouv. stoom-sleper Kapitein van Os; de schepen Jessore, Vooruit en Redgauntlet; het stoomschip Soerabaya; de barken Fatal Maän, Saijan Maskoor, Carolina Sophia, Charlotta, Koning Willem II, Hoksing, Anna Serie, Doelwijk, Jonge Jan, Oriental, Eersteling, Eersteling, Verden, Antoinette, Souburg, Odilia Margarieta, Orestes, Salma, Goansien, de Hoop van Kapelle, Vrede en Caroline hern Molkoel Bahar, Otto, Allegonda Jacoba en Zein; de brik Christian; de schoeners Virgo, Egmond, Kiem Ingsoen, Pinang, Ardjoeno, Maschoor en Nora Cerina, Hosseng, Fathool Hair; de kotters Rienget, Little Tot en Krabbe.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 1sten tot en met den 3den October 1857.

AANVOER.

Van Engeland per het Ned. schip *Allegonda Jacoba*, gezagv. C. Deurholt; agenten Fraser Eaton & Co. 806 tonnen steenkolen, Fraser Eaton & Co.

Van Banjermassing per de Ned. Ind. bark *Zein*, gezagv. Sech Hoesien, agent Gezagvoerder.
700 stuks planken, 17120 stuks kadjang matten, Gezagvoerder; 40 thails stofgoud, 1 picol dendeng, 6 kisten arabische boeken, koopmanschappen en kleinigheden, diverse Arabieren en Chinezen.

UITVOER.

Naar Sijdney via Samarang en Batavia per het Engelsche schip *Amelia Briellat*, gezagv. John Morris.
50 vaten gez. vleesch, 27 vaten gez. spek, 63 kistjes likeur, 500 kistjes sago, 95 picols peper, 800 stuks planken, 3 vaten gez. tongen, 281⁰⁸/₁₀₀ picols suiker, Fraser Eaton & Co.

Naar Riouw per de Ned. Ind. bark *Sophia*, gezagv. C. N. van der Beek.
1206¹⁰/₁₀₀ picols rijst, Adam & Co; 40 picols aardappelen, Gezagvoerder.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol *f* 21.—
KOFFIJ per picol Nominaal.
RIJST (CARGA) per koijang *f* 140 à *f* 150.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 160 à *f* 175.—
KOMIJNEN per 100 st. *f* 400 à *f* 600.—
ARAK per legger *f* 110 à *f* 115.—
OLIE (KLAPPER) per picol *f* 28 à *f* 30.—
OLIE (KATJANG)
KADJANG MATTEN
ROTTING *f* 9½.
WISSELKOERS 106 à 107.